

Analiza društvenog utjecaja predložene intervencije

Iskoristiti potencijal kulture i umjetnosti za privlačenje i integraciju mladih iz iseljeništva u Hrvatsku

Zagreb, rujan 2023.



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Ukratko o predloženoj intervenciji

Kultura je postala središnji dio meke moći, odnosno utjecaja država u globaliziranom svijetu, pa se sve više uzima kao snažan alat javne diplomacije i međunarodnog komuniciranja država. Za razliku od nekih drugih nacionalnih aduta kultura najlakše prelazi državne granice i teško ju je bojkotirati, a istodobno na najbolji mogući način govori o duši nekog naroda, identitetu i vrijednostima države. Zbog toga je kulturna diplomacija zaživjela relativno rano, kao vrsta javne diplomacije i ujedno meke moći države, a odnosi se na međunarodnu promociju ideja, jezika, umjetnosti i drugih aspekata kulture, a sve sa svrhom postizanja razumijevanja među državama i narodima. Najčešće se ostvaruje kroz međudržavne kulturne razmjene, a igra važnu ulogu u stvaranju potpore gospodarskim i političkim ciljevima. Kultura i umjetnost su jedan od najvažnijih sastavnica nacionalnog identiteta zemlje, ali i sredstvo očuvanja njihova identiteta u tuđini. Upravo su kroz djelovanje Crkve, kulturnih društava i institucija, Hrvati u dijaspori uspjeli očuvati svoj jezik, vrijednosti, tradiciju i običaje. Kultura je bila djelotvorna čak i u vrijeme zabrana, ograničenja i sl. jer je životna, sadržajna i povezana s potrebama čovjeka – s jedne strane, a s druge uspješno nadilazi granice, prepreke i teško ju je podrediti bilo kakvim zabranama.

Poznato je kako je hrvatsko iseljeničtvo bogato kulturnim institucijama, udrugama, projektima i inicijativama. Značajan segment tog kulturnog razvoja se događa neovisno od domovine, a ponekad djeluje i kako zatvoreni sustav, koji čuva prakse i tradicije koje su iseljenici ponijeli sa sobom u vrijeme odlaska iz domovine. Bogatu riznicu kulture i umjetnosti imamo prigodu vidjeti tek na različitim festivalima, gostovanjima u domovini i sl. No, premalo je međusobnog umrežavanja, razmjene iskustava, te fokusa – ne samo na tradiciju – već i na suvremenu umjetnost i kulturu. A upravo kultura i umjetnost mogu predstavljati novi most suradnje između domovine i dijaspore, posebice u segmentu mladih.



Imali smo priliku vidjeti, na nizu programa koje provode institucije poput Hrvatske matice iseljenika, Hrvatske bratske zajednice i sl., u kojoj mjeri su druženja mladih kroz kulturu (folklor, primjerice) snažna poveznica u dijaspori. Na toj motivaciji moguće je napraviti iskorak prema kulturnom razvoju i povezivanju s Hrvatskom, što može rezultirati novim vezama mladih u domovini i iseljeništvu, ali i novim oblicima promocije Hrvatske u svijetu.

U tom kontekstu je predloženo da se bolje iskoristi potencijal kulture i umjetnosti za privlačenje i integraciju mladih iz iseljništva u Hrvatsku. Kroz različite kulturne projekte i umjetničke prakse moguće je stvoriti tzv. pull faktore kod onih mladih koji su zainteresirani za kulturu i umjetnost, na način da se osigura suradnja između mladih umjetnika. Već imamo spomenute primjere dobre prakse, međutim oni su fokusirani uglavnom na folklor ili u njima ne postoji dovoljna integracija, odnosno mogućnost umrežavanja mladih iz domovine i dijaspori.

Dakle, svjesni kako su kultura općenito te posebice umjetnost, suvremena i tradicionalna, imaju potencijal za stvaranje poticajnog okruženja za privlačenje mladih iz dijaspori te kasnije njihovu integraciju, želimo kroz različite kulturne projekte i umjetničke prakse stvoriti tzv. pull faktore kod onih mladih koji su zainteresirani za kulturu i umjetnost, na način da se osigura suradnja između mladih umjetnika u domovini i dijaspori.



OBRAZAC ZA ANALIZU DRUŠTVENOG UTJECAJA

1.	PODRUČJE PRIMJENE	
1.1.	Područje i tema smjernice	Iskoristiti potencijal kulture i umjetnosti za privlačenje i integraciju mladih iz iseljenništva u Hrvatsku Kultura, umjetnost i kreativna industrija – korištenje kulture i umjetnosti za povezivanje mladih iz domovine i dijaspor, odnosno kroz različite kulturne projekte i umjetničke prakse stvoriti tzv. pull faktore kod onih mladih koji su zainteresirani za kulturu i umjetnost, na način da se osigura suradnja između mladih umjetnika u domovini i dijaspori.
1.2.	Što je problem koji zahtijeva novu javnu politiku?	Kultura i umjetnost, suvremena i tradicionalna, ima potencijal za stvaranje poticajnog okruženja za privlačenje mladih iz dijaspor te kasnije njihovu integraciju. Međutim, nedovoljno se koristi u programima jačanja veza domovine i dijaspor, odnosno privlačenja mladih povratnika i useljenika. Već imamo primjere dobre prakse, međutim oni su fokusirani uglavnom na folklor ili u njima ne postoji dovoljna integracija, odnosno mogućnost umrežavanja mladih iz domovine i dijaspor.
1.3.	Argument koji podržava potrebu za novom politikom	Poznato je kako je hrvatsko iseljenništvo bogato kulturnim institucijama, udrugama, projektima i inicijativama. Značajan segment tog kulturnog razvoja se događa neovisno od domovine, a ponekad djeluje i kako zatvoreni sustav, koji čuva prakse i tradicije koje su iseljenici ponijeli sa sobom u vrijeme odlaska iz domovine. Bogatu riznicu kulture i umjetnosti imamo prigodu vidjeti tek na različitim festivalima, gostovanjima u domovini i sl. No, premalo je međusobnog umrežavanja, razmjene iskustava, te fokusa – ne samo na tradiciju – već i na suvremenu umjetnost i kulturu. A upravo kultura i umjetnost mogu predstavljati novi most suradnje između domovine i dijaspor, posebice u segmentu mladih.
2.	ISHOD / PROMJENA	



2.1.	Cilj koji se namjerava ostvariti	Cilj aktivnosti je uspostaviti nove i funkcionalne programe razmjene između mladih iz dijaspori i mladih u Hrvatskoj na području kulture i umjetnosti (primjerice zajednička suradnja u kreiranju novih programa, razmjena znanja i iskustva, gostovanja i sl.
2.2.	Konkretna promjena, odnosno ishod koji se očekuje u navedenom području	- Razviti shemu koprodukcije umjetničkog sadržaja između mladih u dijaspori i mladih iz Hrvatske te mladih povratnika / umjetnika. Poseban naglasak treba staviti na kreativnu industriju, odnosno suvremenu glazbu, film, dizajn, te tradicionalne i izvedbene umjetnosti. - Organizirati redovita gostovanja mladih iz dijaspori koji se bave očuvanjem i promocijom hrvatske kulture ili kreiraju vlastite umjetničke izraze. - Omogućiti pojedincima iz hrvatske dijaspori mogućnosti edukacije i gostovanja u Hrvatskoj na području tradicijske, ali i popularne kulture. - Kreirati programe kolonija i gostovanja za mlade hrvatske umjetnike iz cijelog svijeta u Hrvatskoj, čiji će domaćini biti hrvatske organizacije koje vode mladi na području kulture. - Omogućiti stipendije za mlade hrvatske umjetnike iz dijaspori za studije u Hrvatskoj. - Uključivanje predstavnika mladih iz hrvatske dijaspori u organizaciju velikih manifestacija i kulturnih događanja u drugim državama (Svjetske izložbe, predstavljanje Hrvatske, sudjelovanje u kreativnim projektima i sl.).
2.3.	Vremenski okvir realizacije	Trajni projekt
3.	UTVRĐIVANJE PREDUVJETA ZA REALIZACIJU	



3.1.	Moguća normativna rješenja za postizanje navedenog ishoda.	Za provedbu inicijative nisu nužna normativna rješenja.
3.2.	Potrebna nenormativna rješenja za postizanje navedenog ishoda.	Inicijativa predviđa razvijanje posebne programske sheme financiranja projekata usmjerenih na kulturu i umjetnost za pojedince i udruge koji se bave područjem kulture, umjetnosti i kreativne industrije u Hrvatskoj te iseljeničkih zajednica.
4.	GOSPODARSKI UČINCI PREDLOŽENIH POLITIKA	
	Budući da doprinosi kreativne industrije na području Europske unije kontinuirano rastu, ona postaje značajan izvor prihoda, ali i pokretač gospodarstva. Kulturna i kreativna industrija dugo je smatrana isključivo troškom, međutim danas postaje pokretač pozitivnih promjena, koji pored zarade mogu pridonositi i međusobnom povezivanju, promociji zemlje, jačanju integracijskih faktora, globaliziranju i globalnoj vidljivosti hrvatskih vrednota i sl.	
5.	SOCIJALNI UČINCI PREDLOŽENIH POLITIKA	
	Predloženom intervencijom podiže se kvaliteta življenja, kreativnog stvaralaštva i umjetničkog rada u Hrvatskoj, privlače novi mladi, obrazovani i talentirani povremeni i trajni stanovnici te se ubrzava njihova integracija u hrvatsko društvo. Osim toga, implementacija predložene mjere razvija svijest o različitom među mladima iz dijasfore i matične države te je doprinosi socijalnoj koheziji hrvatskog društva.	
6.	UČINCI PREDLOŽENIH POLITIKA NA TRŽIŠTE RADA	
	Predloženom intervencijom se pozitivno utječe na tržište rada u Hrvatskoj, prvenstveno privlačenjem mladih i obrazovanih ljudi iz hrvatske dijasfore, otvaranjem novih tržišta za hrvatske kulture i kreativne proizvode i usluge.	



7.	UČINCI PREDLOŽENIH POLITIKA NA MEĐUNARODNI UGLED HRVATSKE Ulaganjem u kulturu i umjetnost, odnosno kreativnu industriju, Hrvatska se pozicionira i kao moderan kulturni brend, koji privlači nove useljenike, otvara nova tržišta, ali i potiče identifikaciju iseljenika i njihovih potomaka sa suvremenim hrvatskim identitetom.
8.	ZAKLJUČAK Kulturu u širem smislu Vijeće Europe vidi kao „ono pojedinačno i kolektivno dobro na čijim se tekovinama u prošlosti utemeljuje identitet nacije i njezinih različitih dijelova, a na stvaralačkim izvorima u sadašnjosti grade mostovi prema budućnosti“. Dapače, Vijeće Europe (2020) kulturu doživljava kao „dušu demokracije“ te zagovara snažne kulturne politike. Iako je kultura često degradirana u ponašanju države te predstavlja svojevrsnu dobrotvornu obvezu, ona predstavlja istinski duh i bit države. Zapravo, kultura, baš poput zemljopisa predstavlja jedinstvenu odliku države i njezin istinski identitet. Kao što piše utjecajni britanski teoretičar na ovom području Simon Anholt (2007) kultura igra vrlo važnu ulogu u obogaćivanju ugleda države, u poticanju javnih percepcija prema punijem i trajnijem razumijevanju države i njezinih vrijednosti. Niz je autora koji pišu o strateškoj važnosti kulture u međunarodnim odnosima. Zbog toga se kultura i u manje razvijenim zemljama više ne doživljava kao nacionalna obveza, već strateško oružje, ne samo u promjeni imidža zemlje ili stvaranju gospodarske dobiti kroz kreativnu industriju, već i utjecanju na druge, promjenu njihova mišljenja i ponašanja. A kad govorimo o promociji zemlje kroz kulturu moramo naglasiti kako suvremena kultura koja predstavlja meku moć država više nije statična, već ona privlači, osvaja, potiče i pretvara se u industriju koja ostvaruje i značajne prihode... Tako se sve više država nastoji predstaviti svijetu kroz cjelokupnu paletu kulturnih i kreativnih industrija, koje uspješno spajaju inovativnost i kreativnost te predstavljaju neke od najbrže rastućih gospodarskih sektora. Prema tome, ovaj dosad nedovoljno iskorišten segment može postati nova snažna poveznica između mladih u domovini i dijaspori.

Napomena: Predstavljene sadržaj isključiva je odgovornost provoditelja aktivnosti analize društvenog utjecaja predloženih intervencija u okviru projekta „zaJEDNO srce, jedna duša, jedna Hrvatska“ koji se financira iz Europskog socijalnog fonda.

